

# Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

---

7. köide Tallinnas, teisipäeval, 29. septembril 1925. Nr. 40 (134)

---

## Sisuu:

N. Köstner: Teravilja toodang ja tarvitus

Dr. rer. pol. Fr. Klau: Kas on tolliunion Lätiga  
meile kasulik?

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Isiklikud teated

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Väljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

# TEADAANNE

## kaubandus tööstuskoja valimiste asjus.

Kaubandus-tööstuskoja elluviimise ajutine komitee teatab sellega järgmist:

- 1) Parandatud lõpulik kaubandus-tööstuskoja valijate nimekiri on välja pandud 30. septembrist s. a. valimisjaoskondade ruumes, millede asukohad väljakuulutatud komitee teadaandes 25. augustil s.a. nr. 377.
  - 2) Valimisteks ülesseatud kandidaatide nimekirjad peavad hiljemalt 3. oktoobriks s. a. kaubandus-tööstuskoja elluviimise-ajulise komiteele, Tallinn, Pikk uul. nr. 17, esitatud saama. Kandidaatide nimekirjade kokkuseadmise ja esitamise kord on ettenähtud „Riigi Teatajas“ nr. 133/134 – 1925. a. avaldatud kaubandus-tööstuskoja juhatuskirja B. osa (kaubandus-tööstuskoja liikmete valimis-määrused) peatükk 3-mas.
  - 3) Valimistest osavõtmise ja valimiste toimetuse kord on ettenähtud sellesama juhatuskirja B. osa peatükk 4-mas.
- Tallinnas, 28. septembril 1925. a. Nr. 558.

Esimees: **K. Päts.** Sekretäär: **E. Masik.**

# Kasulik ostukoht

**koolidele, raamatukogudele, kontoritele, kantseleidele ja igähele.**

**Täielne koolide varustus.**

**Joonistusmaterjalid.**

**Kõik kontoritarbed.**

**Portfeuille'd, rahataskud, daamide käekottid.**

**Reisu- ja käsikohvrid.**

**Trükitööde vastuvõtmine.**

Hinnad võistluseta. — Jällemüüjatele protsendid. Koolidele ja raamatukogudele hinnaalandus.

**K.-O.-Ü., RAHVAÜLIKOOI**

**Tallinnas, S. Karja tän. 23. Tel. 6-66.**

# EESTI MAJANDUS

## TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind : aastas Emk. 1000.— Väljamaale Emk. 2000.—  
pooleasaastas " 500.— " " 1000.—

Toimetus : Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus : Lai tän. 38, Graafliline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

### 7. köide. Tallinnas, teisipäeval, 29. septembril, 1925. Nr. 40 (134)

Sisu: N. Kõstner: Teravilja toodang ja tarvitus. Dr. rer. pol. Fr. Klau: Kas on tolliunion Lätiga meile kasulik. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

#### Teravilja toodang ja tarvitus.

N. Kõstner.

##### II.

Statistika keskbüroo ei anna mingisugust vastust küsimuse peale, kes õieti meie sisseveetud vilja tarvitajad on. Et sellest viljast osa maale läheb, selgub siiski ka neist andmetest, mis olemas. Meie vedudestatistika raudteel, mida pealegi olemas ei ole Pärnu kitsarööpalise kohta, näitab ainult raudteel veetud kaubahulka, ilma et ta kaupade sihti ära märgiks. Selle järele on veetud 1923 a. raudteedel üldse 48,4 tuh. tonni vilja, mille hulgas on lõpmata vähe vilja, mis maalt linnadesse liigub nagu näitavad „Eesti Majanduse“ nädalased kokkuvõtted Tallinna kohta, sest Tallinna tuleb sisse vilja sisemaalt ainult paari vaguni kaupa nädalas. Selle vastu on aga liikumine Tallinnast välja palju suurem. Raudteevalituselt saadud andmete põhjal näiteks saadeti Tallinnast 1924 a. jooksul vilja välja:

Rukkid . . .	8637 tonni.
Nisu . . .	4138 "
Odre . . .	3511 "
Kaeru. . .	15.889 "
Jahu igasug.	10.618 "

See vilj läks Tallinnast sisemaale. Linnades, kuhu laiarööpalisel raudteel vilj võis sattuda, nimelt Tartu, Narva, Valga, Rakvere, Võru, oli viimase rahvalugemise järele elanikke 101.000. Kui arvata, et see vilj ainult linnadesse läks, siis tuleks iga elaniku kohta 438 klgr. ehk 24 pd. vilja, arvamata veel see vilj, mis teiste sadamate ja piiripunktide kaudu sisse tuli ning mida mitte väga vähe ei olnud. Näiteks tuli ainult Narva kaudu 8000 tonni, Valga kaudu 2,8 tuh. tonni jne. Need on täiesti võimatud arvud, kui silmas pidada, et meil kogu tarvitus üle maa mitte üle 25 pd. pea peale ei olnud. Nii on enam-vähem kindel, et üks

osa sisseveetud viljast maale läheb; igatahes läheb suurem osa loomatoidu viljast sinna.

Nii siis langeb iseenesest kokku see konstruktsioon, mis „Kaja“ juhtkirjas 16. sept. s. a. meie viljatoodangu tõstmiseks soovitatakse. Meie oludes olla viljavalmistamine kallis lõbu, sellepärast olla ilmaturu viljahinnad, mille äramääräjaks olla hea kliima ja sigiva pinnaga maade lõikused, meie põllumehete vähe meelitavad. Kodumaa maaharijale tuleb kindlustada leivavilja eest suuremate valmistuskuludele vastavalt kõrgem tasu mõõduka kaitsetolli näol, mis tarvitajatele mitte koormaks ei saaks. Nii siis — kõrgem hind, mis tarvitajatele mitte koormaks ei saa ja mõõdukas toll, mis selle kõrgema hinna võimalikuks teeks! Kui aga nüüd maamees ise väljast sisseveetavat vilja tarvitab, siis maksab ta ju ise mõõdukat tolli ja sedasama tolli maksavad kõik teised tarvitajad maal. See tõstab ka produktide valmistuskulusid ja tõmbab kriipsu läbi sellest Daani ideaalist, mille poole meie püüame — loomatoitu sisse vedada ja karjasaaduseid välja.

Mitte kõrgete viljahindade poliitikat ei pea meie ajama, vaid peame kõik tegema, et viljahinnad võimalikult madalad oleks, sest vilja suhtes oleneme meie välisturust. Peale selle ei ole need viljahinnad praegusel korral sugugi nii madalad, nagu seda muuseas L. G. „Päevalehes“ 19. sept. näitab. Rukki hinnad on praegu eelsõjaaegsetega võrreldes umbes 75% kallimad, kuna samal ajal tööpalgad vaevalt-vaevalt eelsõjaaegsetele vastavad. Niisama ei ole ka väetisainete hinnad palju tõusnud ja mõnel juhtumisel isegi madalamad (kalisool). Millest tuleb siis see rukki valmistamise kallis lõbu?

Mitte sellest otsast ei tule meie põllumajanduslise toodangu suurendamise probleemi kallale asuda ja mitte siit ei pigista

king. Kui meil rukkivalmistus kallis lõbu on, siis tuleb ta jätta ja otsida odavamalt lõbu. Vaevalt on aga seda tarvis, sest kõik agrotehnikajad ajakirjad kubisevad näidetest ja katsetest, kui hiilgavalt teravilja kasvatuse ennast ära tasub, kui seda ainult ratsionaalselt toimetatakse. Ja kas ei olnud see üks õpetatud agronoom, kes seletas, et põllumajandus Eestis ainus ala on, mis praeguse aja kõrgeid protsente võib ära kannatada ja siiski hiilgavalt teenida. Kas ta tõesti sealjuures rukki kasvatuse kalli lõbu hoopis ära oli unustanud? Arvan et mitte.

Meie võime päris kindlalt ka praeguste hindade juures oma viljatoodangut tõsta ja peame ka seda tegema, sest see on üks osa meie Daani ideaalist. 1924. a. oli Daanis nisusaak hektarilt 26,6 dop. tsentn. ja Eestis 8,3; rukkisaak oli Daanis 13,3 dop. tsentn., Eestis 8,7; odrasaak oli Daanis 24,9 ja Eestis 7,7 dop. tsentn. Kui daanlased seda võivad, ilma et nad ilmaturu madalaid hindu kardaks, siis peame ka meie seda võima, ehk meie ei saa kunagi Daani ideaali kätte.

Eeltoodu võiksime järgmistesse lausetesse kokku võtta. Meie põllumajanduse toodangu langemise põhjuseks on sõda ja maareform. Sõja haavad paranevad aja jookul ja loota tuleb, et meie just maareformi kaudu veel suurema toodangu kätte võime saada. Praegune suur teravilja sissevedu ei sünni mitte tarvitamise kasvamisest arvel, vaid käib käsikäes üldtarvituse langemisega. Niisama ei ole meil tarvituse kasvamisest märgata kõikidel teistel aladel. Sisseveetavast viljast läheb kahtlemata üks osa maale ja võiks seda, kui meil tegemist oleks üldise viljatarvituse kasvamisega, normaalseks ja soovitavaks nähtuseks pidada sel korral, kui põllumajandusline tootmine muudel aladel peale viljakasvatuse tarvilisel määral tõuseks ja sissevedu väljaveetavate ainetega katta suudaks. Kuni kõige viimase ajani ei ole üldiselt võetult põllumajandusline tootmine mitte nii kiirelt kasvanud, kui vilja sissevedu. Seda nähtust tuleb pidada õige ähvardavaks ja tuleb kõik jõud tööle rakendada, et teda kõrvaldada. Just selles mõttes tuleb ka valitsusel põllumajanduslist poliitikat esimeses järjekorras ajada.

\* \* \*

Kui käesoleva artikli esimene osa juba trükitud oli, saime statistika keskbüroost selles numbris kroonika all äratrükitud teravilja bilansi 1923/24 ja 1924/25 tootlusaas-

tate kohta. See bilans läheb tuntavalt lahku meie kalkulatsioonidest ainult 1923/24 tootlusaasta sisseveo üldkaalus, mis meie kalkulatsioonis oli 5,0 milj. p., kuna statistika keskbüroo kokkuvõtte annab 6,3 milj. Viga on tulnud nähtavasti meil tarvitada olnud puuduliku materjali põhjal. Sisuliselt ei muuda aga see meie arutusi. Statistika keskbüroo bilans annab muu seas võimaluse ka küsimuse peale vastust saada tootlusvilja ja loomatoidu vilja tarvituse kohta, sellepärast toome kord veel kogu tabeli täiendatud kujul. (Milj. puudades):

Tootlusvili.					
	Puhas saak	Sisseveo+ või välja-veo- ülek.	Tarvituseks jää- nud	Üldtarvitusest välisturul kaetud	% %
1921/22	10,6	0,6	11,3	5,3	
1922/23	8,6	2,7	11,3	23,9	
1923/24	9,7	4,1	13,8	29,7	
1924/25	7,7	3,3	11,0	30,0	
Loomatoiduvili.					
1921/22	18,3	-1,0	17,3	- 5,8	
1922/23	18,4	0,1	18,5	0,3	
1923/24	12,0	2,1	14,1	14,9	
1924/25	15,3	0,3	15,5	1,9	
Kogu teravili.					
1921/22	28,9	-0,3	28,6	- 1,0	
1922/23	27,1	2,8	29,8	9,4	
1923/24	21,7	6,3	28,0	22,5	
1924/25	22,9	3,7	26,6	13,9	

Sellest on näha, et niihästi tootlusvilja kui ka loomatoiduvilja puhas saak eelmisel kahel aastal tuntavalt suurem oli kui viimastel. Inimeste tootlusvilja tarvituse ei ole kahanenud. Suurem tarvituse norm 1923/24 a. on statistika keskbüroo arvates sellest tulnud, et osa rukist loomatoiduks ära tarvitati. Tähelepanev on, et tarvitada jäänud loomatoiduvilja hulk tuntavalt on vähenenud. Kui palju sellest tasa on tehtud loomatoidujuurikate ja põlluheina kasvatamisega on küsimus, mis eriuuringut tarvitab. 1924. a. olla statistika keskbüroo järele põlluheinte pindala ligi 16.000 hekt. teravilja arvel suurenenud, kusjuures see sellest olla tulnud, et lihtsalt niipalju põlluheina all olevast maast veel üheks aastaks sõõti jäeti. Muidugi ei saadud sellest sõõdist neid toiduüksuseid kätte, mis sealt samalt pindalalt teraviljana oleks saadud. Igatahes keskmine kogu teravilja puhassaak 1921. a./1923. a.-1923. a./1925. a. on langenud 20% võrra ja ei ole muu seas mingisugust edu märgata kaitsetolli all oleva nisusaagi suhtes.

Tootlusviljast vedasime sisse kahel viimasel aastal ümmarguselt 30% üldtarvitusest ja kogu teravilja tarvitusest katsime 1/7-1/5 samuti sisseveoga. Et see tera-

vilja sisseveo kasvamine ei ole tulnud mitte tarvituse kasvamisest, vaid saakide langemisest, on nende andmete põhjal vastuvaidlemata. Vastamata jääb ainult küsimus, kui palju põllumajandus teistel aladel sellest fasa on teinud, mis teraviljakasvatuses puudu on jäänud. (Lõpp.)

## Kas on tolliunion Lätiga meile kasulik?

Dr. rer. pol. Fr. Klau.

Juba novembris 1923 sõlmiti leping Lätiga, mis kui tolliunioni eelleping kinnitas mõlema riigi nõusolu ligema majanduslise ühenduse loomise suhtes. See leping sisaldas lähemaid kokkuleppeid unioni teostamise kohta ja ühtlasi määras kindlaks selle iseloomu: see pidi olema mittetäielik tolliunion, pidi kaotatama tollipiiri ainult kodumaa tööstuse saaduste jaoks. Varsti pärast seda alustati läbirääkimisi tolliunioni teostamise suhtes, tariifikomisjon astus kokku, töötati välja ühine tollitariif, aga kuigi läbirääkimised nüüd juba varsti 2 aastat kestnud on, näib unioni jõusseastumise silmapilk veel kauges tulevikus olema. Et läbirääkimised nii visalt edenevad, laseb ennast seletada, kui meeles pidada, et vaja on leida tasakaalu mõlema riigi osalt väga mitmesuguste huvide vahel. Raskendava asjaoluna mõjub veel see, et mõlemal maal enam-vähem mõjurikkad majandusgrupid tolliunioni vastu agiteerivad.

Meil said varsti pärast eellepingu sõlmimist häälled kuuldavaks ja nimelt Tallinna importkaubanduse ja vasttekinud tööstuse ringkondist, mis olid majanduslise liitumise vastu Lätiga: kardeti importkaubanduse hävinemist ja osa meie suure vaevaga ellukutsutud uue tööstuse kokkuvarisemist, ühe sõnaga, unionist oodati ennem halba kui head. Et unioni vastaseid leidub, võis oodata, sest iga majanduspoliitiline võte, kui kasulik ta üldsusele ka ei oleks, riivab erihuvisid ja tekitab selle tõttu vastaseid. Majandusteadlasele kerkib siin ülesanne unioni häid ja halbu külgi Lätimaaga kaaluda ja otsusele jõuda, kas üldse ja missugustel tingimistel tollipoliitiline kokkulepe Lätiga meile kasulik olla võiks.

Tollunioni kasud, eriti nii väikese riigi jaoks nagu Eesti, on käegakatsutavad: 1) Tooresaine baas ja turg meie tööstuse valmisainetele läheks palju laiemaks. Tolli-

unioni teostamine kindlustaks meie puutööstusele takistamata tooresaine saamist (kasepuu), avaks meie eksporttööstusele, nimelt tekstiil- ja tsemenditööstusele uued turuvõimalused.

2) Meie kaubanduspoliitiline seisukoht saaks kindlamaks. Kaubalepingute sõlmimise juures on suuremal üksusel – Eesti-Läti tollipiirkonnal, kuna tal rohkem keelata ja lubada on – kergem soodustusi saada, kui väikesel maal, kellega läbirääkimisest kaubanduse alal suur riik kas hoopis või osalt loobuda võib.

3) Muu kultuurilma usk meie majanduslise stabiilsuse sisse kasvaks. Meie majanduselu toitva väljamaa kapitali juurdevool kasvaks, kuna suuremas majanduspiirkonnas väljamaa kapitalistidele koguni teised tegevusvõimalused avaneksid.

Need on kõik vastuvaidlemata kasud ja selge on, et neid ainult ohvrite läbi osta võib; jääb ainult kaaluda, kas ohvid, mis üksikud majandusringkonnad tooma peavad, mitte suuremad ei ole, kui üldsuse kasu. Et selle üle otsusele jõuda, tuleb kõigepealt pilku heita kaubavahetuse arenemise peale meie ja Läti vahel viimastel aastatel.

Sissevedu Lätist oli (milj. E. markades):

1922. a.	1923. a.	1924. a.
248,7	344,8	314,5

Väljavedu Lätisse oli (milj. E. mrk.):

1922. a.	1923. a.	1924. a.
310,9	460,7	586,5

Meie kaubabilanss Lätimaa suhtes on järjekult tugevasti aktiivne, ja aktiveet on aastate kestel veel kasvanud. Siin juures tuleb veel arvesse võtta, et meie pea ainult kodumaa saaduseid Lätimaale saadame, Lätimaalt aga peaaesjalikult transiitkaupu saame. Omamaa tööstussaadustest tohiks meie naaber meid varustada peaaesjalikult nahakaupadega (13 milj. Emk.) ja kivide ja muldade tööstuse produktide – klaasi-, portselaani-, fajansskaupadega (16 milj. Emk.). Väljaveos Lätimaale on meil silmapaistev osa tekstiiltööstusel (360,5 milj.), tsemenditööstusel (43,6 milj.) ja telefoni-aparaatide tööstusel (10,7 milj.).

See soodne kaubavahetuse kujunemine Lätiga laseb küll õigena paista oletust, et Eesti-Läti tollipiiri kaotamine osale meie suurtööstusele tuntavat turu laienemist tähendaks. Ühtaegu ei oleks igatahes kerge meie klaasi- ja nahatööstust Läti konkurentsi ees kaitsta. Ometi on meie klaasi-

tööstusel ainult tähtsuseti osa, meie noorel ja selletõttu kallilt töötaval nahatööstusel aga on minu arvates lõppude-lõpuks – kuna ta juba praegu mõnel väljamaa turul (Leedu) võistlusvõimeline on, – võimalus elujõudu omandada, et Läti konkurentidele võidukalt vastu astuda. Võtame meie nii siis arvesse ainult majanduslisi vahekordi Eesti ja Läti vahel, võib kaaluvaid kasusid sellest tolliunionist meie riigi jaoks otse käega katsuda.

Kuid edasi on aga mõlemas riigis väliskaubandusel nii tähtis osa, et paratamata tuleb ligemalt vaadelda vahekorda tolliunioni ja väliskaubanduse vahel ja selgusele jõuda, missugune mõju oleks Eesti-Läti tollipiiri kaotamisel kogu muu väliskaubanduse peale mõlemas riigis. On ometi just väliskaubandusega seotud osa meie tööstustega rahva elulisematest huvidest, sellega on otsekohe seotud tollisissetulekutega rehkendava fiskuse huvid.

On igatahes võimalik tolliunioni nii korraldada, et see kumbagi riigi väliskaubanduse peale mõju ei avalda. Selleks on tarvis ainult teostada eellepingus juba vastuvõetud mittetäieliku tolliunioni projekti, mittetäieliku selles mõttes, et tollipiir ainult mõlema riigi kodumaa tööstuse saaduste jaoks ära kaotatakse. Teadagi eeldab ka niisugune union tollitariifide, sadamamaksude, aktsiisi- ja maksualade ühtlustamist, sest mõlema maa valmistustingimised peavad olema niipalju kui võimalik ühtlustatud, loomulikult peab ka sel juhtumisel mõlema riigi tolli- ja kaubanduspoliitikat ühiselt juhitama; täielikult puutumata jääb aga sel puhul mõlema riigi väliskaubanduse piirkond: väljamaa kaupade jaoks jääb tollipiir mõlema maa vahel endiselt seisma, nii et näit. Lätimaale sisseveetud väljamaa kaubad Eestimaale väljaveo juures uuesti tolli alla käivad.

Kui sellepärast arvatakse tolliunioni vastu seda efektkäänet tuua võima, et ta meie importkaubanduse kulul tegutseb, et ta suurte kaotustega tolli sissetulekute alal fiskusele kahjulik on, siis eksitakse: Tallinna, kui kaubasadama seisukoht ei muutu unioni läbi, nagu see ettenähtud eellepingus, mitte kuidagi moodi. Meil võib niisugusest unionist ainult kasu olla.

Koguni teisiti peame vaatama tolliunioniküsimuse peale, niipea kui kõne alla tuleb täieliku tolliunioni kavatsus ja selle juures olemegi praegu: teatavasti on Läti poolt hiljuti ettepanek tehtud täielikku tolli-

unioni sõlmida. Nii soojalt nagu meie tervitame kogu rahvamajanduse huvides unioni sel kujul, nagu teda kavatseb eelleping, sama eitavale seisukohale asume täieliku tolliunioni kavatsuse suhtes. Kõik vastuväited, mis alusega tehtud mittetäieliku tolliunioni kohta, on õigustatud, niipea kui jutt on täielikust tolliunionist. Niisugune union riivaks kõige kõrgemal määral meie väliskaubanduse ja fiskuse huvisid ja võiks meie rahvamajandusele suurt kahju teha. Täieliku tolliunioni vastu võib järgmist öelda:

1) Meie importkaubandus peaks täieliku tollipiiri ära kaotamisega Eesti ja Läti vahel tuntavalt kannatama: et Riial mitmes suhtes paremad sadamatingimised on, – tähendab odavamalt laadida võib –, et ta peale selle Lääne-Euroopale lähemal on, siis on karta, et üks osa Eesti varustuseks määratud importkaupu tulevikus mitte enam üle Tallinna ei tule, vaid üle Riia. Eriti jääb nende Lõuna-Eesti rajoonide varustamine, mis Riiale lähemal asuvad, sel juhtumisel täiesti Riia importööride hooleks.

2) Meie fiskusel oleks sissetulek väiksem: importi kahanemine Tallinna kaudu vähendaks kaupmeeskonna kasusid, alandaks tulumaksu summat; laevade liikumine Tallinna sadamas väheneks ja ühtlasi langeks sadamamaksude summa jne., ja mitte kõige viimasena ei langeks ka sissetulek raudtee veorahadest vähenenud kaubaveo tõttu raudteel.

Suurt raskust tekitaks veel täieliku tolliunioni sisseseadmise puhul tarvidus tollisissetulekuid kahe riigi vahel jagada. Täielik tolliunion ilma tollisissetulekute jagamiseta on tööpoolest võimata. Jääks iga riigile tolli sissetulekutest ainult see, mis ta kaupade pealt oma piiridest ületuleku puhul võtab, siis peaks meie riik Lätiga võrreldes kannatama, kuna, nagu öeldud, täieliku tolliunioni tagajärg see oleks, et osa Tallinna importkaupa Riia kaudu läheks. On raske ja keeruline ülesanne leida õiglast ja ühtlasi lihtsat mõõdupuud tollisissetulekute jaotamiseks kahe või rohkema arvu lepingriikide vahel ja ma usun, on teatud õigus karta, et läbirääkimised selle raske küsimuse üle tolliunioni teostamise silmapilgu Eesti ja Läti vahel ad calendas graecas lõukavad.

Kes meie majanduselu objektiivselt vaatab, sellel ei tohiks minu arvates kahtlust olla, et mõistlikult läbiviidud tolliunion meie rahvamajandusele suurt kasu tooks. Ühtaegu aga ei jõua küllalt energiliselt lõendada, et

täielik tolliunion meile ainult kahjulik oleks. Jääme lootma, et sellekohased läbirääkimised meie naaberriigiga varsti häid taga-

järgi annavad ja meie tolliunioni saame, nagu see esialgselt eellepingus ettenähtud oli.

## Kroonika.

### Eesti.

(Väljavõtted ajalehtedest.)

**Pangakontor G. Scheel ja Ko. aktsiapangaks.** Pangakontor „G. Scheel ja Ko“ muudetakse aktsiaseltsiks. Sellekohane põhikiri registreeriti 13. skp. Tallinna-Haapsalu rahukogus.

**Raudteelased asutavad laenu-hoiuühisuse.** Rühma raudteelaste algatusel on asumas raudteelaste ringis vastastikune laenu-hoiuühisus. Vastav põhikiri, mis juba välja töötatud, saadetakse lähemal ajal registreerimisele.

**Eesti-Inglise kaubalepingu allakirjutamine.** Vabariigi valitsus kiitis heaks Eesti-Inglise kaubalepingu kava ja volitas välisministrit lepingule alla kirjutama

**7,5 milj. töuloomade ostmiseks.** Põllutööstusministeeriumil on sõlmitud leping töuloomade ostmiseks Rootsist, milleks v. j. krediidid 75 000 Rootsi krooni.

Et aga vabariigi valitsuse poolt vastuvõetud põllumajanduslike laenu määrused pole ette nähtud krediidid saamine põllutööstusministeeriumile Eesti panga kaudu, siis otsustas valitsus seda määrust järgmiselt täiendada:

Eesti pank annab laenu põllutööstusministeeriumile kuni 75.000 Rootsi kr. töuloomade ostmiseks tingimusega, et kapitali tasumine sünnib iga-aastaste osaliste tasunistega — 1. juulil ja 31. detsembril ja peab lõpuliikluseks tehtud olema 1. jaanuariks 1930. a.

**Viinavabrikute arvu vähendatakse.** 21. skp. oli rahaministri juures nõupidamine viinavabrikute edasitöötamise asjus. Seni töötasid 190 piiritusevabrikut. Kuna meil kõigepealt sisemaa tarvitust väheneb ja väljavedu hoopis seismas, siis otsustati piiritusevabrikute arvu järgmise hooaja peale poole peale vähendada. Töötama jääks uuemad vabrikud, siis need, mis kartulirikastes piirkondades ja seal, kus kartulid raske välja vedada.

**Nahatöösturite esitajad Venemaale.** 23. skp. sõitsid nahatöösturite esitajad Stein ja Stengel Venemaale läbirääkimisi pidama 1. milj. kuldrublaise tellimise asjus, mida Venemaal loota.

**Kaubandus-tööstusministri abi hra Max Huri'i 5-aasta ametiajal.** 25. skp. möödus 5 aastat sellest, kus hra M. Huri asus kaub.-tööstusministri abi kohale.

**Kergendused asunikudele inventaarilacnu tasumisel.** Vabariigi valitsus kinnitas asunikudele inventaarilacnu andmise määruse muudatuse.

Selle järgi sünnib nende laenu tasumine kuue aasta jooksul, kuid põllutööstusministeerium võib võla tasumise tähtaega veel 3 aasta võrra pikendada ja võla protsendid ära jätta — viljalikalduse, rahe, tulekahju, karjataudide ning teiste loodusjõuliste õnnetuste puhul.

Samasuguse õiguse andis põllutööstusministeerium ka maareformi teostamise määrustes, hoonete osu-müügi lepingute tähtaegade kohta ettenähtud tingimiste muutmiseks.

**Eesti panga juhatuse ja nõukogu ümbervallimine.** Vabariigi valitsus otsustas 25. skp. ametivanuse järele ametist lahkuva Eesti panga presidendi

E. Aule asemele määrata panga presidendiks järgmise viite aasta peale A. Uibopuu, ameti üleandmise tähtpäevaks määrata 15. oktoober s. a.

Ametivanuse järele ametist lahkuvate Eesti Panga nõukogu liikmete M. Lutheri, K. Baarsi, A. Teetsovi ja vabariigi valitsuse poolt 6. mail s. a. kinnitatud Eesti panga instruksioonid kohaselt lahkuva rahaministri asemele määrata Eesti panga nõukogu liikmeteks: härrad M. Luther, A. Järman, Dr. H. Leesment ja O. Strandman.

**Vene- ja Lätimaa ostavad Eestist friisi tõugu suguloomi.** Eesti-Vene kaubanduskoda ja Läti „Latvijas Zirgandzetaju Biedriba“ on teatanud Eesti-Hollandi friisikarja k. seltsile, et praegu oleks võimalus Vene- kui ka Lätimaa Eestist suuremal arvul friisi tõugu suguloomi müüa.

**Lehtse turbatööstus pankrotis.** Juba kauemat aega on Lehtse turbatööstuse osatühisus raskes seisukorras, kuid nüüd on omanikud selgusele jõudnud, et nad ettevõtte oma käest ära andma peavad. Põõrati vabariigi valitsuse poole ettepanekuga, et riik tööstuse ära ostaks. See ettepanek on kaalumisele võetud. Tööstuse hindamiseks on erikomisjon määratud. Osatühisusel on osakapitali kokku pandud 11 milj. marka, Eesti Pangale aga võlgu 24,5 milj., seega ettevõtte sisse mahutatud 35,5 milj. marka. Kuid arvatakse tema eest maksia võima vist veel vähem kui peremehed Eesti pangale võlgu on.

Kui hinnaga kokku lepitakse, on võimalik, et tööstuse ära ostab kas riigi turbatööstus ehk vangimajade peavalitsus.

### Kaubandusline läbikäimine nõukogude Venemaaga.

27.-31. augustini on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

#### 1. Eksportkaupu.

39 vagunit ajalehe- ja trükipaberit, kaal 525,4 tonni ja 107 saadetust bagaash-kaupu, kaal 3271,8 klgr.

#### 2. Transiitkaupu.

Aruande nädalal transiitkaupu saadetud ei ole.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaal raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

1 vagun nisukliisid, kaal 13,3 tonni; 2 tsisterni bensini, kaal 20,2 tonni ja 1 vagun segakaupa, kaal 2,1 tonni.

Kokku 4 vagunit kaupu ja 11 saadetust bagaash-kaupu, kaal 993 klgr.

1-7. septembrini on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

#### 1. Eksportkaupu.

59 vagunit ajalehe- ja trükipaberit, kaal 778,6 tonni ja 1 vagun viljakaitse uksi (raudtee oma laadimise materjal).

Kokku 60 vagunit ja 110 saadetust bagaash-kaupu, kaal 3407,9 klgr.

## 2. Transiitkaupu.

Aruande nädalal transiitkaupade vedu ei olnud.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

42 vagunit rukkid, kaal 788,9 tonni; 2 tsisterni naftat, kaal 25,2 tonni; 6 vagunit nisukliisid, kaal 85,5 tonni; 1 tsisterni bensini, kaal 10,8 tonni ja vagun tatart, kaal 15,9 tonni.

Kokku nõukogude Venemaalt tulnud 52 vagunit kaupu ja 7 saadetust bargaashkaupu, kaal 143,4 klgr.

7—14. septembrini on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

### 1. Eksportkaupu.

25 vagunit ajalehe- ja trükipaberit, kaal 327,9 tonni; 1 vagun segakaupa, kaal 0,2 tonni ja 3 vagunit 44 viljakaitse luugiga (raudtee oma laadimise materjal).

Kokku 29 vagunit ja 65 saadetust bargaashkaupu, kaal 1819,9 klgr.

### 2. Transiitkaupu.

Aruande nädalal transiitkaupade vedu ei olnud.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

97 vagunit rukkid, kaal 1511,1 tonni; 5 tsisterni petroleumi, kaal 60,3 tonni; 9 vagunit nisukliisid, kaal 129,9 tonni; 3 tsisterni naftat, kaal 39,4 tonni; 1 vagun tatart, kaal 16,3 tonni ja 1 vagun bresente, kaal 1,9 tonni.

Kokku nõukogude Venemaalt tulnud 116 vagunit kaupu, 28 saadetust bargaashkaupu ja 4 suurekiiruse kaubasaadetust, kaal 208 klgr.

### Kaubandusline läbikäimine Lätimaaga.

27—31. augustini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

13 vagunit Aseri tsementi, kaal 195,1 tonni; 1 platvorm haavapakke, kaal 14,3 tonni; 1 saadetus mitmesugust pudukaupa, kaal 1458 klgr; 1 vagun 15 elusea- ja 4 elusvasikaga ja 5 vagunit segakaupa, kaal 8,4 tonni.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

5 vagunit heeringaid, kaal 68,1 tonni; 2 tsisterni bensini, kaal 25,5 tonni; 2 vagunit suhkrut, kaal 26,1 tonni; 1 tsisterni petroleumi, kaal 12,4 tonni; 4 vagunit segakaupa, kaal 6,9 tonni; 1 platvorm rehepeksumasinaga, kaal 1127 klgr.; 1 saadetus viljatuulamise masinaid, kaal 845 klgr.; 1 vagun kondijahu, kaal 16,5 tonni; 1 saadetus mitmesugust pudukaupa, kaal 199 klgr.; 1 vagun põllutööriistu, kaal 2251 klgr.; ja 1 vagun rauda, kaal 14,6 tonni.

1—7. septembrini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

10 vagunit Aseri tsementi, kaal 143,8 tonni; 12 vagunit liipreid, kaal 168,4 tonni; 1 saadetus pohlamarju, kaal 737 klgr; 1 vagun 6 hobusega; 2 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 933,2 klgr.; 1 vagun puuvillaseid kaitse, kaal 7,9 tonni; 2 vagunit 12 tsirkusehobusega ja nende kraamiga ja 4 vagunit segakaupa.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

8 vagunit heeringaid, kaal 119,7 tonni; 2 tsisterni petroleumi, kaal 22,5 tonni; 2 vagunit suhkrut, kaal 26,6 tonni; 1 vag. rukkid, kaal 15,1 tonni; 2 tsisterni bensini, kaal 22,2 tonni; 6 vagunit segakaupa, kaal 18,8 tonni; 1 saadetus riidekaupa, kaal 1267 klgr.; 1 vagun paberit, kaal 1,8 tonni; 1 saadetus viljatuula-

mise masinaid, kaal 986 klgr.; 2 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 728 klgr. ja 1 vagun automaatpetroleumi pumpe, kaal 1,5 tonni.

7—14. septembrini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

11 vagunit tsementi, kaal 173,8 tonni; 2 vagunit 16 hobusega; 1 vagun liipreid, kaal 14,1 tonni; 1 saadetus Tartu „Astroni“ vabriku klavereid, kaal 1767 klgr.; 1 vagun puuvillaseid kaitse, kaal 6,7 tonni; 1 vagun 11 eluseaga; 1 saadetus mitmesugust pudukaupa, kaal 512,7 klgr.; 1 vag. pohlamarju, kaal 5,0 tonni; 1 vag. konte, kaal 11,1 tonni ja 6 vagunit segakaupa, kaal 9,2 tonni.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

7 vagunit heeringaid, kaal 104,6 tonni; 11 tsisterni petroleumi, kaal 141,9 tonni; 2 vagunit suhkrut, kaal 31,1 tonni; 1 tsisterni bensini, kaal 11,3 tonni; 3 vagunit rukkid, kaal 46,2 tonni; 1 saadetus mitmesugust pudukaupa, kaal 566 klgr.; 1 vagun viljatuulamise masinaid, kaal 1009 klgr. ja 5 vagunit segakaupa, kaal 13,7 tonni.

Augustikuul on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

71 vagunit tsementi, 26 vag. segakaupa, 9 vag. haavapakke, 2 platvormi spordipaate, 1 vagun loomatoidu kooke, 1 vag. emailleeritud kõõgnõusid; 1 vag. kirjutusepaberit; 1 vag. loomakonte, 1 vag. linast lõnga, 2 vagunit elussigu; 1 platvorm masinaosadega; 6 vag. elusloomi ja 2 vag. trükipaberit.

Kokku augustikuul Eestist Lätimaale saadetud 124 vagunit mitmesuguseid kaupu.

Sama kuu jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

7 vagunit suhkrut, 30 vag. heeringaid, 21 tsisterni bensini, 30 vagunit segakaupa, 3 vag. rauda, 8 vag. põllutööriistu, 4 tsisterni petroleumi, 5 vag. kondijahu, 1 vag. sõhapeti, 2 platvormi spordipaate, 2 vagunit põllurammu, 1 vag. majakraami, 1 vag. emailleeritud nõusid, 5 vag. viljatuulamise masinaid, 1 vag. riisi, 1 vag. rukkid, 1 vag. tehnilist rasva, 1 vag. näituse kioskiga ja 1 vag. klaasteoseid.

Kokku augustikuul Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud 127 vagunit mitmesuguse kaubaga.

## Ametlikud teated kaubandustööstusministeriumilt.

### Eesti.

#### Eesti vabariigi sissetulekud 1925. a. I. poolel.

(Riigikassa andmed.)

	1925. a. I. poolel	1924. a. I. poolel
	(milj. mrk.)	
Otsekohesed maksud	310.7	330.7
Lõivud ja tasumaksud	188.6	173.2
Kaudsed maksud	879.5	814.6
Riigi monopolid	501.3	498.4
Riigi ettevõtted		
ja varandused	51.725.2	1.295.6
Segatulud	6.9	76.0
<b>Kokku</b>	<b>3.662.2 mrk.</b>	<b>3.188.5 mrk.</b>
Eelmiste aastate tagasimaksud	12.1	28.5
Erakorralised tulud	23.2	-

Üksikute tähtsamate sissetulekute rühmade järele näeme järgmist:



	1925. a. I. pool.	1924. a. I. pool.	
	milj. mrk.	milj. mrk.	
<b>Otsekohehed maksud:</b>			
Tulumaks . . . . .	91.7	105.2	
Äri- ja tööstusmaks	150.5	158.8	
Maa- ja hoonete-			
maksud . . . . .	21.2	22.6	
Maks kapitali 0/0/0			
pealt . . . . .	14.6	11.2	
Krepostimaks . . . .	22.1	24.1	
Pärandusemaks . . . .	10.8	8.9	
<b>Lõivud ja tulumaksud:</b>			
Tempelmaks ja teis.			
lõivud . . . . .	161.8	151.7	
Patendid, kaalud ja			
proovid . . . . .	7.2	4.6	
Mitmesugused tasu-			
maksud . . . . .	16.9	19.6	
<b>Kaudsed maksud:</b>			
Tollid . . . . .	629.7	643.3	
Aktsiisid . . . . .	249.8	171.2	
<b>Riigi monopolid:</b>			
Piirituse ja denatu-			
raadi müügist . . . .	478.3	479.5	
Piirituse väljaveost	14.4	10.9	
Mitmesugused teised			
tulud . . . . .	8.6	8.0	
<b>Riigiettevõtted ja varandused:</b>			
Riigi kapitalidest	11.9	—	
Maad, hooned, mei-			
sad . . . . .	630.7	465.3	
Raudteed . . . . .	597.9	603.3	
Sadamad ja ladud . .	55.0	51.8	
Post telegraaf ja			
telefon . . . . .	189.3	129.4	
Mitmesug. riigi ettev.			
ja varand. . . . .	240.4	45.8	
Segatulud . . . . .	56.9	76.0	
Kokku korralisi			
sisset. . . . .	3.662.2	3.188.5	
Eelmiste aastate taga-			
sismaksud . . . . .	12.1	28.5	
Ülejääk 1. juuliks	3.650.1	3.160.1	
Erakorralisi tulusid saadi 1925. a. I. pool		(milj. mrk.)	
		10.0	
Kaubaagentuuri puhaskasu . . . . .			
Vanamõisa põlevkivi kaevand.			
väljarendimine . . . . .		13.2	
Kokku . . . . .		23.2	
Üksikuid sissetuleku rühmi lähemalt võrreldes selgub järgmist:			
1925. a. I. pool.	1924. a. I. pool.	Milj. mrk.	Prots.
Milj. mrk.	Milj. mrk.	(+ tõus, - langus)	
Otsekohehed	310.7	330.7	- 20.0 - 6.0
Lõivud . . . . .	188.5	173.1	+ 15.4 + 8.9
Kaudsed . . . . .	879.5	814.5	+ 64.9 + 7.9
Monopolid . . . . .	501.2	498.4	+ 2.8 + 0.5
R. ettevõtted	1.725.2	1.295.6	+ 433.6 + 33.4
Segatulud . . . . .	56.9	76.0	- 19.0 - 25.1
<b>Riigi korralistest kogusissetulekutest oli:</b>			
(Riigikassa ja Riigi St. keskb. andm. te järele.)			
	1925. a. I. pool.	1924. a. I. pool.	
	0/0	0/0	
Otsekohehed sisse-			
tulekud . . . . .	8.4	10.3	
Lõivud . . . . .	5.1	5.4	

	1923. a. I. pool.	1922. a. I. pool.
	0/0	0/0
Kaudsed- ühes riigi		
monop. . . . .	37.7	41.2
Riigi ettevõtted ja		
varand. . . . .	47.1	40.6
Segatulud . . . . .	1.7	2.5
Otsekohehed sisse-		
tulekud . . . . .	12.9	12.7
Lõivud . . . . .	6.6	3.9
Kaudsed- ühes riigi		
monop. . . . .	46.9	37.9
Riigi ettevõtted ja		
varand. . . . .	26.7	32.7
Segatulud . . . . .	6.9	12.8

Nendest suhtarvudest näeme otsekoheste ja kaudsete maksude võrreldist vähenemise suuna 1924. a. ja ka tänava aasta 1. poolel, kuna sellevastu riigi-ettevõtetest ja varandustest saadav tulu järjest tähtsamat osa näib etendavat. Lõivud näitavad üsna stabiilset ja enam tähtsust omanud ilmet.

Kui suurt osa üksikud otsekoheste maksude rühmad kogu poolaasta korralistes sissetulekutes on etendanud, näitavad järgnevad protsentarvud.

	1925. a. I. p.	1924. a. I. p.	1923. a. I. p.	1922. a. I. p.
	0/0	0/0	0/0	0/0
Tulumaks	2.5	3.3	4.7	7.1
Äri- ja				
tööstuse-				
maks	4.1	5.0	6.0	4.0
Maa- ja				
hoone-				
temaks	0.6	0.7	0.8	0.7

Ülemised arvud annavad huvitava pildi. Tulumaksu tähtsus väheneb järjekindlalt ja kiirelt. Äri- ja tööstusemaksud etendasid oma tähtsamat osa 1923. aasta kredidi inflatsiooni ajal ja näitavad tagasivalgumist 1922. a. tasapinnale. Maa- ja hooneteks on samuti oma tähtsusest kaotanud.

Otsekoheste maksude peavalitsuse andmetel tuleb tulumaksu kogusummas:

	1925. a.	1924. a.
	0/0	0/0
Linnadelt	65.7	74.3
Alevitelt	4.2	3.5
Valdadelt	30.1	22.2

Tulumaksu määra suurenemine alevites ja valdades 1925. a. näitab selgesti 1923. a. viljakalduse mõju, mis paratamatalt 1924. a. tulumaksus end peegeldama pidi.

Ühe maksja peale tuleb tulumaksu keskmiselt:

	1925. a.	1924. a.
	Markades	Markades
Linnades	8800	5244
Alevites	3900	1232
Valdades	1810	684

Otsekoheste maksude sissetulek on loomulikult mõnesuguste raskustega seotud, sellepärast ei ole ülearune tähendada, et maksude käitamine Otsekoheste maksude Peavalitsuse seletuse järele rahuldav on olnud; ka eelmiste aastate maksud ühes viivitusprotsentidega on pea täiesti sisse tulnud. Sealjuures peab alla kriipsutama, et maksude sissenõudmise aparadi ülespidamine umbes 2,5% sissetulnud summadest välja teeb, mis võrdlemisi väike on ja tunnistust annab heasti korraldusest maksustamise täiendimisel.

Teravilja bilans 1923—24 ja 1924—25 tootlusaastatel (tuhandetes puudades)

Statistika Keskbüroo kokkuvõte.

	1923—24 tootlusaasta.						1924—25 tootlusaasta.					
	Kogu- saak	Seeme	Puhas- saak	Sisse- vedu	Välja- vedu	Jäi tarvi- tamiseks	Kogu- saak	Seeme	Puhas- saak	Sisse- vedu	Välja- vedu	Jäi tarvi- tamiseks
I. Tootlusvili	11.668,5	1.976,5	9.692,0	4.159,3	3,3	13.848,0	9.566,7	1.888,4	7.678,3	3.343,8	3,0	11.019,1
1. Rukis . . .	10.157,0	1.673,0	8.484,0	2.586,2	2,7	11.067,5	8.446,7	1.618,0	6.828,7	1.934,8	2,9	8.760,6
2. Nisu . . .	1.224,8	220,5	1.004,3	1.496,1	—	2.500,4	901,1	190,4	710,7	1.340,3	—	2.051,0
3. Muud viljad	286,7	83,0	203,7	77,0	0,6	280,1	218,9	80,0	138,9	68,7	0,1	207,5
II. Loomatoiduvili	15.811,1	3.779,4	12.031,7	2.102,8	0,5	14.134,0	18.827,0	3.557,7	15.269,3	307,5	26,9	15.549,9
1. Oder . . .	5.446,3	1.338,7	4.107,6	581,5	—	4.689,1	7.356,3	1.243,3	6.113,0	104,7	19,8	6.197,9
2. Kaer . . .	7.037,3	1.708,3	5.329,0	1.521,3	0,5	6.849,8	8.567,9	1.827,1	6.740,8	202,8	7,1	6.936,5
3. Segavili . .	3.327,5	732,4	2.595,1	—	—	2.595,1	2.902,8	487,3	2.415,5	—	—	2.415,5
Kokku:	27.479,6	5.755,9	21.723,7	6.262,1	3,8	27.982,0	28.393,7	5.446,1	22.947,6	3.651,3	29,9	26.569,0

1. Tootlusaasta on arvatud 1. okt. — 1. okt.

2. Sisse- ja väljaveos on jahud teravilja peale arvatud järgmise koefitsiendi järele: rukkijahu Q=90,0 ja nisujahu Q=80,0.

1924—25. tootlusaasta andmes puudub käesoleva aasta septembrikuu sisse- ja väljavedu. Septembris kuni 22 k. p on sisse veetud tootlusvili 280 000 puuda ja loomatoiduvilja 30.000 puuda. Tarvitamiseks jäänud tootlusviljale septembrikuu sissevedu juurde arvates, teeb see 1924—25. t. a kohta 11.300 tuh. puuda, mis on peaaegu võrdne 1921—22 ja 1922—23 t. a. tarvitamiseks jäänud vilja hulga (neil aastatel oli vastavalt 11.348,2 tuh. puuda ja 11.348,1 tuh puuda). Kolme aasta andmed näitavad, et meil tootlustarvilja keskmiselt inimese kohta 10 puuda aastas tarvitatakse. 1923—24. t. a oli erakordne ja sellepärast ei saa selle aasta andmeid tootlusvilja kalkuleerimise aluseks tarvitada. Halva loomatoidu saagi juures läks suur osa rukkid kahilemata loomatoiduks.

Viimasel (1924—25.) t. a. tarvitamiseks jäänud teravilja hulk on 1.400 tuh. puuda vähem, kui eelmisel aastal, mis esimesel vaatllemisel paistab vähe orusaamatuna, sest viimast aastat loetakse ikka paremaks eelmisest, kuna aga teravilja oli tarvitada vähem. Loomatoiduvilja keskmine saak hektarilt oli 1924. a. küll märksa kõrgem, kui 1923. a., aga külvipinna vähenemise tagajärjel polnud kogusaak sedavõrd mitte suurem. Teravilja külvipind oli 1924. a. ligi 20.000 hektari eelmise aasta külvipinnast vähem, mis oli tingitud peaaesjalikult külvisemne puudusest. Külmita jäid need põlluheina põllud, mis oleks külvikorra järele pidanud jälle vilja alla minema. Nii suurenes teravilja arvel põlluheinte pindala ligi 16.000 hektari võrra. 1924. a. saadi põlluheina 6,2 miljoni puuda rohkem, kui eelmisel aastal. Arvates üks puud põlluheina 16 toiduüksust, saadi 1924. a. põlluheinast 99,2 miljoni toiduüksust rohkem, kui eelmisel aastal.

1924—25. t. a. oli tarvitamiseks teravilja 1,4 milj. puuda vähem, kui eelmisel aastal. Arvates üks puud teravilja 37 toiduüksust, võrdleb see 51,8 miljoni toiduüksusele. Need andmed näitavad, et põlluheina enamsaagist saadi 1924. a. poole rohkem toiduüksust, kui eelmisel aastal üleolnud teravilja osa sisaldas. Eelpooltõudud andmed näitavad saagi suurust kaaluüksustes; saagi väärtus on arvestamata. Teada on aga, et 1923. a. oli saak väga halb ja 1924. a. võrdlemisi heas väärtuses. Selle läbi sisaldas 1924. a. saagiüksus palju rohkem toiduüksust, kui 1923. a. saak ja tegelikult saadud toiduüksuste hulk oli 1924. a. märksa suurem, kui seda saagi andmed otsekoheselt näitavad.

Sellega on kohe seletatav, miks viimasel tootlusaastal vähema teravilja hulga läbi saadi ja tootmise-olud olid paremad sellepärast, et oma loomatoiduga läbi aeti, kuna eelmisel aastal tuli palju sisse vedada. (Loomatoidude arvestamise juures tuleb arvesse võtta ka põhusaaki. Selle rohkusest ja väärtusest ripub suurel määral ka teravilja andmine loomadele. 1923. a. halb põhusaak suurendas, kahilemata, oma jagu teravilja sissevedu).

**Taimetõli valmistamine Eestis.** Eestis valmistati 1924. a.:

Linaseemneõli . . . . .	8.780 pd.
Värniisat . . . . .	32.270 "
Päevalilleseemneõli . . . . .	300 "
Kookusõli . . . . .	1.351 "

Ühe vabriku toodangu kohta puuduvad andmed, aga see toodang ei ole suur. 1923. a. valmistis seetama vabrik linaseemneõli ja värniisat 1000 puuda.

**Või väljavedu augustis 1925 a.** Põllutõõministeeriumi karjasaaduste kontrolljaam on augustis väljaveoks kõlblikuks tunnistanud 889.278 klgr. võid. (Juulis 1.031.925 klgr.)

Sellest läks:

Saksamaale —	862.430 klgr.
Inglismaale —	23.975 "
Daanimaale —	2.873 "

Või väljavedu on augustis seega kahanenud, kuid läinud aasta augustiga võrreldes pea kahekordseks tõusnud.

Võrdluseks väljavedu:

Augustis 1925.	Augustis 1924.	Augustis 1923.
889.278 klgr.	456.756 klgr.	407.534 klgr.

**Kanamunade väljavedu augustis 1925.** Põllutõõministeeriumi karjasaaduste väljaveo kontrolljaam on augustis väljaveoks kõlblikuks tunnistanud 1.964.880 muna. (Juulis 1.967.040 muna.)

Neist:

	I sort.	II sort
Inglismaale —	86.400 tk.	79.920 tk.
Saksamaale —	758.160 "	723.600 "
Rootsimaale —	142.560 "	172.800 "
Daanimaale —	1.440 "	—

Seega on augustis välja läinud umbes niisama palju mune kui eelmisel kuul, aga funtavalis enam kui läinud aastal samal ajal. Võrdluseks väljavedu:

Augustis 1925.	Augustis 1924.	Augustis 1923.
1.964.880 tk.	1.379.520 tk.	212.400 tk.

## Läti.

**Vene üürib viljaladustd.** S. S. S. R-i kaubandusline esitus teatas, et lähemas tulevikus Vene vilja väljavedu transiidina Läti kaudu algab. Vilja saadetised lähevad peamiselt Vindavi sadama kaudu, kuna Riias vabad ladud puuduvad. On arutatud küsimust Vindavi elevaatori remondi asjus, mis umbes 60 milj. rubla maksmata läheks. Väga võimalik, et selle Vene oma peale võtab, kui temale elevaator mitme aasta peale renditakse. („Rigas Sinas“.)

**Saksa transiit Läti kaudu.** „Rigas Sinas“ kirjutab: Egloine piiripunkti teatatakse, et 2. septembrist alates sinna päeviti ligi 15 vagunit Saksa transiitkaupa jõuab, mis reisijaterongi kiirusega Nõukogude Venemaale edasi saadetakse. Lähemas tulevikus kasvab Saksa transiit veel tähelepanuväärt. Saadetakse põllutöö- ja mitmesuguste teiste masinate osasid.

**Hollandi-Ingliise eifewõte Riias.** End. Jeftanovi tški keemiavabriku hooned liigemas omandas hollandi-inglise rahameeste rühm, kes siia kõigeuumeimatele nõuetele vastava auruveski, saeveski ja kasitõhase asutab. Alguses on deponeeritud 70 milj. rubla. Tehas ehitatakse ümber ja algab oktoobris juba osaliselt tööd. („Latvijas Sargs“.)

**Vagunite tellimise asi.** Vaatamata mitmekuuliste läbirääkimiste peale raudteepaaviltsuse ja „Feniksi“ vabriku vahel, pole veel lepingut 60 reisijavaguni ehitamise kohta alla kirjutatud. Raskusi teevad krediidid. Tellimise hind ei anna vabrikule võimalust protsentide vahet krediidid eest tasuda. Vabrikuvälisusel on lootust odava krediidi peale väljamaal. Kui see küsimus lahendatud, kirjutatakse leping alla, mis annaks mitmesaja töölisle „Feniksi“ vabrikus tööd. („Latvijas Vestnesis“ 4.IX.25.)

## Vene.

**SSSR linahindade poliitika.** Tahetakse hindades juhtivat osa etendada. „Torg-Prom. Gaset“ 3. sept. s. a. võtab pikemalt sõna eeltuleva linamüügi hooaja kohta, mis mitmei ka meile tähtis. Muu seas loeme:

Venemaal jääb hulk linu väljaveoks, sellepärast olevat asjakohane järele mõelda, kuidas seda lina Euroopa turudele mahutada; nagu 1924/25. müügi-hooaeg näidanud, ei olevat linamüügi küsimuse otsustamine sugugi lihtne ja kerge.

Eriliste olukordade tõttu tõusis linahind 1924/25. õige kõrgele ja müüjad püüdsid kogu aeg hindu sellel kõrgusel hoida.

Võimata kõrge tooresaine hind seadis vabrikantidele küsimuse ette, kas kahjuga töötada või saaduste hindu tõsta, mis isegi juba nõrka turu veelgi halvendanud oleks. Valiti kolmas tee: vähendati tegevust 50 prots. ja enam. Sarnane seisukord kutsus esile peaaegu täielise linaandumise valkuse. — Linakaupade väljavedu Inglismaalt vähenes 1924. aasta lõpuks samuti peaaegu poole peale. Samasugune raske seisukord oli linatööstusel Prantsusmaal ja Belgias, kuigi seal seisukorras kergemalt üle saadi.

Kuidas linaketruse ja kudumise tööstus kõrgete linahindade pärast kannatas, näitab üksikute kiuainetehindade indeksi võrdlus. Käesoleva aasta mai indeks, kus hinnad õieti juba alanenud olid, oli lina indeks 250, puuvilla 181 ja jute 149; novembris läin. a. oli lina 358, puuvill 194 ja jute 123.

Nendes oludes oli kõrgete hindade poliitikat võimata jätkata ja tuli hindade alandamisele asuda, mis järjest kiiremat hoogu võttes viimaks

BKKO 133–234 naelsterlingi pealt tonni eest jaanuaris alla viis 85 naelsterlingi peale tonni eest juuni algul k. a. Selle juures tekkis hädadoht, et vabrikute nõrge tegevuse ja turu pea täielise seisaku juures Vene võrdlemisi suuri linatööstuseid kuni uue saagi turule tulekuni realiseerida ei suudeta, mis kahlemata juba algul halba mõju oleks avaldanud uude hooaja peale. Sellepärast tuli realiseerimisele asuda. Rida lepinguid tehti 85 naelsterl. tonn BKKO eest; pärast seda hakkas hind tõusma: juuli keskel tõusis hind 98–100 naela peale ja sellele tasapinnale on see BKKO eest praeguseni jäänud.

SSSR peatulesanne kaubanduspoliitikas on hoida juba saavutatud müügiturgu, kuid ühiliselt võimalust mõelda suurendada selle mahutavust, s. o. võimaldada Euroopa linatööstuse (ketrus, kudumine) kasvamist. Lähemas või kaugemas tulevikus on loomulikul oodata linatööstust ennesõjaaegsel määral. — 400 tuhat tonni, praegune tarve ei ulata üle 200 tuhat tonni aastas, s. o. pool ennesõjaaegsest tarbest.

Tuleb silmas pidada, et praeguseid või praeguste lähedalolevaid hindu võimalik on üleval hoida, sest vaevalt on loota, et võistlus teiste kiuainetehindade poolt teravaks muutub, teistest küllast ei ole ka oodata, et pakkumine palju suuremaks tõuseks nõudmisest. Linasaak Lääne-Euroopas hinna'akse sarnaseks eelmistele aastatele; rajariikides on märgata suurenenemist 20–25%. Mis vast 1 miljon puuda rohkem annab ekspordiks, Venemaal suureneb ekspordiks minev linahulk vast 2 milj. puuda ümber — üldse võib arvestada 50.000 tonni lisaga või 25% enam kui Euroopa linatööstus ära tarvitas 1924/25. aastal.

Kuid kui ka ei peaks teiste linade poolt võistlust olema, ei pea unustama, et ainuke abinõu turuvõitmiseks ja selle hoidmiseks on, nagu ennesõjaaegne kaubaegne praktika näidanud, hindadepoliitika intsiatiivi mitte käest minna lasta.

**Linakspordi ettevalmistused.** Linakspordi hooajal algul võtab „Ek. Sh.“ sõna.

Enne sõda (1904.–13. a. keskmiselt) vedas Venemaa lina välja 16,2 miljoni puuda aastas. Sellevastu oli 1923/24. aasta väljavedu 1,6 miljoni ja 1924/25. hooajal 3,2 miljoni puuda, sellega on, kui kõrvale jätta Venemaa küllast äralangenud osad, pärastõjaaegne väljavedu olnud umbes 1/5 ennesõjaaegsest. Et Vene linakaubandusele võimaldada tagasi võita ennesõjaaegset tähtsust kiuainetehindade turul, olevat tarvis ajada hindade poliitikat, et mitte esile kutsuda lina kasvatusel laienemist Lääne-Euroopas. Hindades pidavat oludega arvestama. Ei pidavat ka müüma lina väljamaale ladudesse saatma, mis turgu halvendavat.

Uus hooaeg algavat siiski palju tõotavalt. Läbirääkimised lina müügi asjus olevat hästi edenenud ja läbirääkimisi peefavat Venete täiesti vastuvõetavates tingimustes.

Üldiselt olevat küll esialgsete ülevaadete järele maailma linasaak umbes 20 protsenti suurem, kui läinud aastal, kuid erandina olevat Prantsusmaa ja Belgia lina ülejääk turu jaoks tänavu vähenenud, mis Venemaa linale eriti kasulik olevat. Siiski tulla Venemaa linal ilmaturgudel võistelda rajariikide ja teiste linadega.

Pidavat silmas pidama kaht asjaolu: 1) Äärmiselt paenduvus hinnapoliitikas, 2) lina turule mahutamise võimalikult lühikese aja jooksul

Pidavat selle eest hoolitsetama, et lina siseturult korralikult kiirelt kokku võetaks ja et kokkuvõtmise kulud alaneks, need kulud — lina toimetamine turult franko vagun — olevat kullas arvatult 2 korda kallimad kui enne sõda.

**Karjasaaduste väljaveost.** Karjasaaduste väljavedu oli 1924/25. a. 1.094 miljoni kuldrubla, 1925/26. aastal arvatavasti 1.189 miljoni kuldrubla.

Kanamune veeti välja 1923. aastal 90 milj. tükki, 1924. a. — 450 milj., 1925. a. 1. poolal — 260 milj. Tänavu läks kanamune ekspordiks 2 korda rohkem kui sisemaa tarbeks. Linnusaaduste kogu väljavedu käesoleva aasta 1. poolal arvatakse tõusvat 30 milj. kuldrubla peale.

Võid eksport oli 1923/24 hooajal 1,3 milj. puuda. Käesoleval hooajal arvatakse väljavedu vähenevat, sest Siberis on loomatoidu saak ikaldanud. Siberi- ja Uraali võist läks läinud aastal välisurule 60 prots. kogutoodangust.

Kui arvesse võtta, et Vene karjasaaduste produtsioonist väljamaa kapital osa võtab, siis on loota produktisiooni pealist tõusu.

Lihaväljavedu on vähem edenenud, siiski eksporteeriti vähemal määral. See on nimetamiseväärt sellepärast, et alles eelmisel aastal lihaprodukte Venemaal sisse veeti, kuna nüüd väike ülejääk väljaveoks jäi. „Ek. Sh.“

## Soome.

**Kulla alusele üleminek** on nüüd nii kaugele jõudnud, et Soome panga volikogu 9. septembril otsustas valituse poole pöörata ettepekuga, Soome marga väärtus samaseks fiskeerida kui ta praegu on, dollari kursiks 39,70 Smk. arvates. Rahaüksuseks jääks praegune mark. Uued kuldrahad oleksid 200 ja 100 margalised ja nende väärtus oleks vähesem kui endiste 10 ja 20 margaliste kuldrahadena.

**Supervosvaadivabrikut** kavatakse suurendada nii, et aasta toodangut 25000 tonnist 50000 tonnini tõsta. Vabriku laiendamiseks on valitsuselt 14 milj. Smk. laenu palutud.

**Keeluseadus.** Käesoleva aasta kaheksa esimese kuu jooksul on Soomes konfiskeeritud 300 000 liitrit piiritust, seega 100.000 liitrit enam kui läinud aastal.

**Soome kaubablanss** on aktiivne käesoleva aasta kaheksa esimese kuu jooksul. Väljaveo väärtus 3.443,7 milj. Smk. ja sisseveo väärtus 3.209,7 milj. Smk., sellega väljaveo ülekaal 234 milj. Smk. suur.

**Soome-Vene vaheline raudteefühendus.** 12. septembril astus jõusse Soome-Vene vaheline leping, mille järele Soomele on võimaldatud kaupu otsekohe Venemaale saata, ümberlaadimiseta Soome piiril. Juba poolteist aastat on sarnane ajutine leping maksev olnud, nüüd on ta aga lõpulikult kinnitatud. Niisama on korraldatud Turku-Helsinki-Viipuri-Leningradi-Moskva liinil reisijate- ja magamisevagnite saatmine, mis nüüd vahetamata teisest maast teise maa lõpujaamani viiakse. Selle korraldusega loodab Soome, eriti talvel, reisijate liikumist oma poole meelitada. Reisijate- magamisevagnid sõidavad 3 korda nädalas Soomest ja Venemaalt.

## Rootsi.

**Tsemendi eksport vähenenud.** 1924. a. jooksul langes Rootsi Portland-tsemendi väljavedu 96.000 pealt 67.000 tonni peale, peaaeglikult tollikiitenduste ja tõsise võistluse tõttu välisurudel. Mitmed endised ostjad on Rootsi tsemendi ostmise peaaegu lõpetanud, eriti Ühisriigid, kes ainult 2.000 tonni võtsid, võrreldes 27.000-ga eelmisel aastal, ja Sunda saared, kuhu 180 t. endise 13.000 t. asemel läks. Jaapan ja Hiina ei ostanud läinud aastal sugugi tsementi.

Parem tarvitaja praegu on Brasiilia, kuid ka seal ollakse oma tsemendi tootmise loomise kallal. Lõuna-Aafrika on hea ostja, temale järgnevad Argentiina ja Türgi. („Swedish Eksport“.)

## Teated ettevõtete tegevusest.

**Tallinna aktsipanga** aktsionäride peakoosolekul 23. apr. s. a. otsustati panga põhikapitali suurendada 30. milj pealt 50. milj. peale. Selleks antakse esialgul välja 10.000 uut akts. 4 Mk. 1 000-nominaal, tärgmistel tingimistel; 1) iga 3 vana aktsia peale tuleb 1 uus aktsia, 2) väljaande kurss on 1.100 marka aktsia eest kindlaks määratud, 3) teadaanded omandamiseõiguse kohta, vanade aktsiate äratembeldamine ning sissemaksud uute aktsiate eest võetakse vastu kuni 30. oktoobrini s. a., 4) uutel aktsiaal on dividendi õigus 1. novembrist s. a., 5) 1. jaanuarist 1926. a. on kõige kolme väljaande akts. üheõiguslised.

A/s „Massoprodukt“ on oma läinud tegevusaasta puhlakasuga Emk. 8,7 tuh. lõpetanud. Aktsionäride peakoosolekul, 21. aug. s. a., otsustati 1924. a. puhaskasu 1925. a. peale ette kanda ning 1924. a. aktsiate kuponge (seeria I, II, III kup. nr. 5 ja seer IV kup. nr. 2) maksusetuks tunnistada. Tulusid on 1924. a. saadud Emk. 2,645 milj. (tööstusest — 2,3, majade ekspl. — 0,4); kulused sellevastu oli Emk. 2,637 milj. Ariseis 31. dets. 1924. a. Emk. 8,4 milj. Järgnevalt toome a/s. äriseisu 31. dets. 1924. a. (milj. Emk.; võrdluseks 1919. ja 1922. a. äriseisud):

	31.XII.24.	31.XII.22	31.XII.19'
<b>Aktiva.</b>			
Kassa ja jooksvad arved . . . . .	0,2	0,04	0,02
Debitorid ja vekslid . . . . .	0,7	0,5	0,1
Valmis- ja poolvalmistõid ja materjalid . . . . .	6,2	5,6	0,4
Liikumata varandus . . . . .	0,2	0,2	0,2
Masinad, sisseseade ja tööriistad . . . . .	1,1	0,8	0,1
<b>Passiva.</b>			
Aktiivkapital . . . . .	3,0	3,0	0,5
Tagavarakapital . . . . .	0,5	0,4	—
Amortisatsioonikapital . . . . .	0,3	0,1	—
Kreditorid ja vekslid . . . . .	4,1	3,1	0,2
Kas u . . . . .	0,009	0,5	0,2

<b>Bilanss ühes teiste arvetega . . . . .</b>	8,4	7,3	0,9
---	-----	-----	-----

**Vene-Balti laevachituse ja mehaanika a/s.** on oma läinud tegevusaasta kahjuga Emk. 80,7 milj. lõpetanud. Tulusid on saadud Emk. 163,2 milj. (tööstus — 140,1, poolvalmistõid valmistamiselevalate tellimiste järele — 13,7, jm. — 9,4), kuna kulused selle vastu Emk. 243,9 milj. (tööstus — 151,7, ärikulud — 38,1, protsendid, komisjon ja kursivahed — 25,1, varanduse ümberhindamine — 25,0, muud — 4,1) oli. Ariseis 31. dets. 1924. a. Emk. 838,8 milj.

Järgnevad a/s. viimase kahe aasta äriseisud (milj. Emk.):

	31.XII.24.	31.XII.23.
<b>Aktiva.</b>		
Kassa ja jooksvad arved pankades . . . . .	0,4	0,3
Debitorid ja vekslid . . . . .	129,0	14,3
Materjalid . . . . .	30,0	30,4
Täitmisel olevad tellimised . . . . .	13,7	63,3
Liikumata varandus . . . . .	44,1	37,1
Liikuv varandus . . . . .	16,2	17,5
Kautsjonid ja garantiid . . . . .	343,8	223,7
Varanduse ümberhindamine . . . . .	149,1	120,0
Tehase kordaseadmine . . . . .	22,8	21,0
Kapitaalne remont . . . . .	7,7	7,7
Kahju . . . . .	80,7	54,1

Passiva.		
Põhikapital . . . . .	15,0	15,0
Kreditorid . . . . .	382,2	188,2
Vekslid . . . . .	130,9	172,4
Obligatsioonid . . . . .	260,0	160,0
Saadud tellimiste avansid . . . . .	8,4	28,5
Varandused Venemaal . . . . .	17,3	17,1

Bilanss ühes teiste arvetega . . . . .	838,8	589,8
--	-------	-------

**Eesti-Prantsuse pank likvidatsioonis on 1924. a. puhaskasu Emk. 1,7 milj. saanud. Tulud - 9,3 (saadud 0/0 0/0 - 4,2, komisjon ja kursivahed - 5,0), kulud - 7,6 (juhatus ja ärikulud - 4,2, makstud 0/0 0/0 ja komisjon - 1,1, kahklaste võlgade kustuf. - 2,3). 25. juulil s. a. peetud peakoosolekul otsustati kahklaste võlgade kustutam. Emk. 2,0 milj. puhtaskasust maha kirjutada; seega on kokku 1924. a. kahklasi võlgasi kustutatud Emk. 4,3 milj. suuruses. Äriseis 31. defs. 1924. a. Emk. 50,6 milj.**

Järgnevad panga läinud kahe aasta äriseisud (milj. Emk.):

Aktiiva.		
	31.XII.24.	31.XII.23.
Kassa ja jooksvad arved	0,02	2,0
Väärtpaberid ja välisvaluuta	1,4	1,7
Diskonteeritud vekslid ja laenud . . . . .	5,0	10,1
Korrespondendid . . . . .	42,1	24,7
Liikuv varandus . . . . .	0,5	0,5
Passiva.		
Aktiivkapital . . . . .	20,0	20,0
Hoiusummad . . . . .	18,8	15,7
Korrespondendid . . . . .	2,0	5,1
Kasu . . . . .	1,7	0,4

Bilanss ühes teiste arvetega . . . . .	50,6	45,3
--	------	------

**Kaubandus-tööstuse a/s. „Textil“ on oma läinud tegevusaasta puhtakasuga Emk. 52,4 tuhat lõpetanud (tulud - 3.678,7 kulud - 3.646,3). Äriseis 31. defs. 1924. a. Emk. 36,7, milj.**

Järgnevad a/s. läinud kahe aasta äriseisud (milj. Emk.):

Aktiiva.		
	31.XII.24.	31.XII.23.
Kassa ja jooksvad arved	0,1	0,1
Debitorid ja vekslid . . . . .	0,6	0,8
Valmis- ja poolvalmiskaubad, materjalid . . . . .	4,9	2,8
Võõrad kaubad tööstuses . . . . .	3,8	—
Liikuv varandus . . . . .	24,4	24,4
Kahju . . . . .	—	2,6
Passiva.		
Põhikapital . . . . .	6,0	6,0
Kreditorid ja vekslid . . . . .	30,4	21,2
Kasu . . . . .	0,05	—

Bilanss ühes teiste arvetega . . . . .	36,7	31,1
--	------	------

### Isiklikud teated.

**Abieluvanduse lahutamise lepingud.**

Peeter Miheladse ja Serafima Miheladse, sünd. Hanin; Aleksander Theodori p. Keller ja Marie Hermannit Keller, sünd. Loevis of Menar; August Jüri p. Jürgenson ja Anna-Emilie Jakobi t. Jürgenson; Karl Jaani p. Villemis ja Johanna Johannese t. Villemis. (R. T. nr. 150-1925.)

### Ärikalender.

3. oktoobril.

Eesti Rahvapanga erakorraline peakoosolek kell 5 p. l. Eesti Rahvapanga ruumes Tallinnas, S. Karja tän. nr. 19.

## Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutel nädalatel on meie era-kokkuvõtte järele riigi laiaroopalise raudteel kaupu laaditud järgmisel määral (vagunid):

	5.—11. aug.	12.—18. aug.	19.—25. aug.	26. aug. 1. sept.	2.—8. sept.	9.—15. sept.
Teravilja ja jahu . . . . .	81	106	83	149	52	40
Kartulid . . . . .	1	1	2	3	4	21
Elusloomi . . . . .	71	104	80	88	79	99
Linu ja takku . . . . .	15	19	—	29	—	3
Põletispuid . . . . .	92	177	184	177	180	225
Muud metsamaterjali . . . . .	238	340	359	372	554	478
Põlevkivi (peale laiaroopalise raudtee tarvituse) . . . . .	292	326	259	289	201	381
Turvast. . . . .	9	6	9	5	11	7
Tsementi . . . . .	54	71	46	42	42	84
Lupja . . . . .	27	13	19	21	7	6
Muud erakaupa . . . . .	998	1068	1197	1213	1041	1052
Kokku . . . . .	1876	2231	2229	2388	2171	2396
Raudtee veod (peale liiva vedude) . . . . .	337	305	320	312	348	326
Kokku laadit. . . . .	2213	2536	2619	274	2519	2722

Tallinna laiaroopalise raudtee kaubajaama (kõikidesse kauba vastuvõtte punktidesse) on samade aegade jooksul sisemaalt sisse tulnud (arvesse on võetud ainult vagunisaadefused):

	9.—15. juul.	16.—22. juul.	23.—29. juun.	30. juul. 4. aug.	5.—11. aug.	12.—18. aug.
Teravilja ja jahu . . . . .	9	12	4	4	16	27
Kartulid . . . . .	4	3	2	1	1	—
Põletispuid . . . . .	136	92	13	12	63	84
Metsamaterj. . . . .	369	271	268	252	198	219
Linu ja takku . . . . .	3	3	6	7	4	6
Põlevkivi . . . . .	82	84	89	72	88	79
Turvast. . . . .	5	10	13	9	6	4
Muud erakaubad . . . . .	234	196	187	185	299	303
Kokku . . . . .	842	671	672	650	675	722

## Turu ülevaated.

### Rahaturg.

Eesti panga äriseis. (Miljon. mark.)	23.IX. 1925.	15. IX. 1925.	7.IX. 1925.	15.IX.—23.IX. 1925.	Litkumine
<b>Aktiiva.</b>	1925.	1925.	1925.	1925.	
Kassa . . . . .	740,6	896,3	935,3	—	155,7
Kuld, hoiusummad ja välisvaluuta kassa, millest maha arvatud väliskohustused . . . . .	752,9	723,7	673,6	—	+29,2
Sellest korresp. välisv. „Loro“ debet . . . . .	90,4	90,4	90,4	—	—
Välisv. vekslid . . . . .	239,6	228,1	229,2	—	+11,5
Diskont. vekslid . . . . .	1.727,1	1.707,6	1.706,9	—	+19,5
Mittes. kindl. laenud . . . . .	3.571,9	3.549,8	3.541,9	—	+22,1
Sellest akkred. ja gar. laenud . . . . .	475,6	487,5	511,5	—	-11,9
Mittes. nõudm. . . . .	480,9	495,0	481,0	—	-14,1
<b>Passiva.</b>					
Kapital ja tagavara kapitalid . . . . .	462,3	462,3	462,3	—	—
Pangatähed . . . . .	2.250,0	2.250,0	2.250,0	—	—

Hoiusummad	4.149,2	4.268,0	4.219,7	-118,8
Sellest riigik.				
hoiustummad	2.474,5	2.574,8	2.560,5	-100,3
Akkreditiivid				
ja garantiid	489,6	497,6	522,4	-8,0

Kassa kahanemine, mis ulatab 155,7 milj. marga peale, on tulnud peaaegselt, riigikassa summade kõikumisest, siis valuuta ostust ja laenu andmisest. Riigikassa jooksev arve kahanes 100,3 milj. marga võrra, missugune langus omane enne 20-dat kuupäeva; erahoiusummad vähenesid 18,5 milj. marga võrra.

Välisvaluuta juurdevool ulatas sel nädalal ainult 29,2 milj. marga peale viies tagavarad 752,9 milj. marga peale.

Laenu liikumine, mis kaunis elav, näitab suurenenise tendentsi; kuid põllumajandusliste laenude järkjärguline tasumine võimaldab uute laenu andmist ilma suurema pingutuse ja tähelepanuta: — siin käib juba kapital ringi ja uue juurdeandmine on

väike. Diskonteeritud vekslid suurenesid 19,5 milj. marga ning väljamaa vekslid — 11,5 milj. marga võrra, kuna kindlustatud laenudel 22;1 milj. marka juurde tuli. Garantiide ja akkreditiivide laenu, samuti kui mitmesugused nõudmised kahanesid, esimesed 11,9 milj. marga ja teised 14,1 milj. marga võrra.

Tsirkulatsioon oleval rahahulk, mis 7 augustil oma minimumil — 3.217,3 milj. marka — oli, osutab kindlat tõusu, mis sügisel sesoon's sümptoomiline. Kuid koos tsirkulatsiooniga tõusis ka kalle protsent. Nii olid viimased andmed võrreldune 1924. aastast:

	Tsirkulatsioon.	Katte <sup>o</sup> o. Katte <sup>o</sup> o.	
		1925. a.	1924. a.
30. juuni	3.204,6 milj. mk.	27,80	30,4
31. juuli	3.236,3	28,70	21,0
15. august	3.224,6	32,44	—
31. "	3.327,0	32,92	20,5
15. sept	3.326,6	35,27	—
23. "	3.481,9	34,54	—

### Viimased välisbörsede kursid.

	London			Stockholm			Helsingi			New-York		
	1924 a.		1925. a.	1924 a.		1925. a.	1924 a.		1925. a.	1924 a.		1925. a.
	28. IX	18. IX	27. IX	28. IX	18. IX	27. IX	28. IX	15. IX	—	28. IX	18. IX	27. IX
Naelsterling . . . . .	—	—	—	16.805	18.06	18.04	178.35	192.50	—	4.4625	4.8468	4.845
Dollar . . . . .	4.471	4.8471	4.845	3.7575	3.7275	3.724	39.5	39.70	—	—	—	—
Prantsuse frank . . . . .	84.77	102.45	102.40	19.85	17.65	17.65	210.50	188.00	—	—	—	—
Helveetsia frank . . . . .	—	—	—	71.60	71.95	71.95	—	—	—	—	—	—
Rootsi kroon . . . . .	16.81	18.07	18.04	—	—	—	1062	1065.5	—	—	—	—
Soome mark . . . . .	178.50	192.20	192.12	94.15	93.95	93.85	—	—	—	Praaga		
Daani kroon . . . . .	25.91	19.63	19.95	64.85	91.25	90.15	6.92	9.87	—	1924 a.	1925. a.	
Hollandi gulden . . . . .	11.546	12.058	12.05	145.50	149.80	149.70	15.44	15.98	—	—	18. IX	27. IX
Eesti mark . . . . .	—	—	—	—	—	—	9.70	10.60	—	7	9.125	9.125
Kuld per unts . . . . .	92/8	84/11,5	84/11,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Üks naelsterling Londoni pankades . . . . . Mk 1.850  
100 Eesti marka Berliini börsel . . . . . Rmk. 1.123

Londoni rahaturu võrdlemisi soodsat, riigikassa arvates, seisukorda kasutades, lasti viimase poolt 29-dal 40 miljoni naelsterlingi suurune 3<sup>1</sup>/<sub>2</sub> o-line konversiooni laen £ 76,5.— saja eest, mis City ringkondades suure üllatuse tekitanud. Inglise rahaturul vallitsevad praegu õige vastukäivad olud ja asjata püüab riigikassa luua majandusliste raskuste kõrval sarnast optimistilist hoogu nagu uue laenu juures, kus emissiooni kurs £ 76,5.— eelmise, märtsi kuu laenu kursi £ 76,17.— asemel. Inglise pankade laenude kasvamine näitab, et seal krediidi turg puisemaks muutunud ja pangad ilikviidseks muutunud laenudele veel uusi juurde andma peavad. Inglise panga kullavarad, mis kulla standardile üleminekust saadik 8,7 miljoni naela võrra suurenesid, on uuesti alanenud, ja viimasel panga direktooriumi istangul konstateeriti esialgselt kullavarade kahanemist 3,8 milj. naela võrra.

Praegune £ kurs Nev Jorgis 4,845, Stockholmis 18,04.

Daani kroon näib oma tõusus peatunud olevat ja Londonis 19,95, Stockholmis 90,15. Norra kroon selle vastu, vaatamata Norra panga seletuse peale, et kursi küsimuse uurimise komitee, mis 8-dal septembril asutati, veel mingisuguseid järeldusi krooni poliitika kohta teinud pole, jätkab tõusu ja noteeriti Londonis 27-dal 23,73. Töösturid jätkavad selle hausse poliitika vastu võitlemist ekspordi huvide nimel.

Poola zloty, mis vahepeal peatuma jäi, ähvardab uuesti langema hakata raskuste tõttu mida esile kutsusid pankade kokkuvarisemised ja hoiusummade ning kapitalide väljavõtmine pankadest.

Prantsuse frangi seis algavate läbirääkimiste tõttu laenukõsimuse üle Washingtonis prantslaste ja ameeriklaste vahel, on hea.

Ungari pöördub tagasi kuld krooni juurde, esitades neil päevil Parlamendile seadusnõu, mille järgi kilogrammist kullast 3280 krooni saaks ja üks kroon oleks 14.500 paberikrooni.

**Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.**

Jahud: nisu pehme, kõrgem sort			Pekk, eksport., I s.		—
Ameerika ja Ingl'se	pd.	820—915	Õlikoogid, linaseemne		330
" söre, kõrgem sort			" päevalille		315—
Ameerika ja Inglise	"	910—920	" soja		360
" rukki	"	290—310	" puuvilla		—
" püül	"	480—510	" palmi		—
A/S. Rotermanni tehased			" Kookus		300—
jahu nisu p.hme ja söre	"	790—890	Nisukliid		220—
" " " "	"	—	Rukkikliid		—
"J. Puhk ja Pojad"			Puuvillane riie, Bjas.,	ars.	48,25—54
jahu nisu pehme	"	790—920	" Mitkal.,		34,50—41,25
" " söre	"	810—930	Lina, Liivi R.	pd.	—
Nisu, Eesti	"	450—460	" Petseri		—
" " " "	"	—	" Võru		—
Rukis Eesti	"	300—	" Tartu		—
" Poola	"	270—275	Linaseemne õli 87½ 0/0 basis	"	360—
" Vene	"	280—285	" 98 0/0	"	400—
Kaerad, toldu, väljamaa	"	—	Takud, Codilla I.		—
Otrad, õlle	"	—	" II.		—
Herned, rohelisted, Eesti	"	—	Kanep I. sort		—
" " Hollandi	"	580	" II.		—
Riis, Burma II.	"	710—720	Kivisüsi, auru Yorkshire 2k. pest.	"	47—48
Kartulid, eksport	"	—	" " Newcastle	"	45—46
" piirituse	"	—	" " " "	"	—
Kartulitärklis „Superieur“	"	800—	" " " "	"	48—49
Pliim, pudelites	ltr.	16—	Koks, valu	"	65—70
Või, eksport I sort.	pd.	5280—5560	" gaasi	"	85—
" II. sort	"	—	Põlevkivi, I. sort	"	10
Margarin, väljamaa	"	2080—2360	Põlevkivi II. sort	"	7,50
" " " "	"	—	" III.	"	5
Kaseiin Eesti	"	700—900	Põlevkivipigi	"	200
Juust, „Schveitsi“ kodumaa	pd.	2800—2900	Raud sordi	"	260—270
Munad, eksport I. s. (kast 1440 tk.)	"	12.960—13.680	" latt	"	—
" II. s. (kast 1440 tk.)	"	11.520—12.240	" viits.	"	410—480
Kakao, Hollandi	"	2400—2600	Raudplekk	"	370—535
" Inglise	"	1800—	" " " "	"	700—740
" Ameerika	"	—	" " " "	"	280—300
Kohvi, Rio, Santos j n. e.	"	5600—5800	Teras Inglise	"	—
Kohvi, Kesk Ameerika sordid	"	6200—7600	" Saksa	"	—
Tee, lahtine, orange Pekoe, Tseilon	"	7800—8200	" nikkel	"	—
" " Pekoe, broken, Java	"	—	" vedru	"	480—500
" " Orange Pekoe, Java	"	7200—7600	" valu	"	—
" " Moning, Hiina	"	4400—4600	" tööriistade	"	1200—1400
Suhkur, peenike, valge, Dantsigi	"	—	" talla	"	—
" " " Saksamaa	"	—	Malm	"	170—200
" " " Ameerika	"	—	Inglitina	"	9500—10500
" " " Tsch.Slov.	"	745—750	Seatina	"	1400—
" " " Belgia	"	—	Vaskplekk, punane	"	3600—4200
" " " Poola	"	—	" valge	"	3600—4000
" " " Jaava	"	735—740	Tsinkplekk	"	1700—1800
Siirup, kartuli 42 <sup>0/0</sup> .	"	800—	Masinaõli, Vene, Nobel nr. 6.	"	600—640
Glükoos	"	800—	" Ameerika	"	580—620
Sool, lahtine, Vene	"	50—52	" Motor	"	750—900
" " Saksa	"	54—56	" Ameerika autoõli	"	975—1200
" " Hispania	"	—	" Ameerika Vacuum Oil Co.	"	1250
Heeringad, Yarmouth, „Matties“	tünn	3600—3800	Linaseemne õli	"	1600—1740
" " „Matfulls“	"	4000—4200	Värnits	"	1750—1780
" " Shotti, „Matties“	"	5000—5200	Tsilindriõli, Vene	"	650—950
" " „Matfulls“	"	6000—6200	" Ameerika 280 <sup>0</sup>	"	650
" " Norra	"	2500	" " 320 <sup>0</sup>	"	1035
" " Islandi	"	—	Põlevkiviõli	"	180—210
Liha, sea, I. sort	pd.	2000—2160	Nafta, Vene	"	250—
" looma, I. sort	"	840—1240	" Ameerika	"	220—
			Petrooleum, Vene, sisternid ja vaadid	"	250—260
			" Ameerika	"	250—260

Bensiin, Vene	pd.	600—640
Ameerika		660—640
Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob	ltr.	—
Pesuosoda, väljamaa	pd.	220—230
kodumaa		220
Seebikivi 76/77 <sup>3</sup> / <sub>0</sub> , Vene		555—575
Värvid, nigrosiin vees sulav, välj.		9200—10000
tsinkvalge väljamaa		1500—1850
tinavalge		1400—1820
ooker		350—430
Väetisained, salpeeter, Norra		—
Tshiili		420
superfosfaat 17—18 <sup>3</sup> / <sub>0</sub> .		—
"          18—20 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> .		675
Thomasjahu 17—18 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> .		590—
"          "          "          "		—
"          "          "          "		—
Kaalisool 30 <sup>0</sup> / <sub>0</sub>		670—
"          40 <sup>0</sup> / <sub>0</sub>		840—
Kainiit 12 <sup>0</sup> / <sub>0</sub>	pd.	—
Väävelhapuammoniak		2750
Lubjalämmastik		1850
Paber, rotatsioon		440
Tsement, Portland, Port-Kunda		—
pütt 10 pd. 10 naela	pütt	830
Tsement, Aseri		770
Kriit, toores	pd.	110—115
pestud		125—135
Asfalt		120
Kivitõrv		240—280
Puutõrv		380—450
Lubi		50
"          "          "          "		—
Kips, tükikes		25
jahvatatud		35
krohvimise,		45—70
Telliskivid, I. sort, tuhat.		5500 6000
Tuletikud, origin. kast (5000 toosi)		5900
Tallanahk, Eesti nahast		5400—5600
"          Ameerika nahast I. s.		6000—6600
"          "          "          II. s.		5400—5800
Puumaterjalid, D/BB		—
propsid; 7×7		—
liiprid		—
Põletispuud, sega 20 <sup>0</sup> / <sub>0</sub> okaski, k.sld.		—

### Prahid :

#### Lina

Tallinn	— Stettin	tonn sh.
"          "	— Ghent	" "
"          "	— Dundee	" "
"          "	— Belfast	" "

#### Takud

Puumaterjalid D/B/B/	Standard	
Tallinn	— London	sh. 39—41/-
"          "	— E.C.C.P. (Ingl. Ida ja	
"          "	Lääne rand)	38—39/-
"          "	— Antwerpen	—
"          "	— Southampton	—
"          "	— Manchester	—

#### Segakaup

Tallinn	— Stettin	tonn sh. 12—20,-
"          "	— London	—
"          "	— Stockholm,	Rk.10—20/-

#### Või

Tallinn	— Stettin	tünn sh. 1/6
---------	-----------	--------------

#### Kartulid

Tallinn	—	tonn Rk. —
---------	---	------------

## Tallinna börs kursisedel

		21.IX.	23.IX.	25.IX.
1 dollar	O.	372	372	372
	M.	375	375	375
	T.	—	—	—
1 naelsterling	O.	1805	1805	1805
	M.	1820	1820	1820
	T.	—	—	—
100 Saksa riigimarka	O.	8850	8850	8850
	M.	8975	8975	8975
	T.	—	—	—
100 Soome mrk.	O.	937	937	937
	M.	947	947	947
	T.	—	—	—
100 Rootsi kr.	O.	10.000	10.000	10.000
	M.	10.100	10.100	10.100
	T.	—	—	—
100 Daani krooni	O.	9025	9025	8975
	M.	9225	9225	9175
	T.	—	—	—
100 Prantsuse fr.	O.	1755	1755	1755
	M.	1800	1800	1800
	T.	—	—	—
100 Holl. gulden.	O.	14.975	14.975	14.975
	M.	15.200	15.200	15.200
	T.	—	—	—
100 Laffi	O.	7150	7150	7150
	M.	7250	7250	7250
	T.	—	—	—
100 Czechosl. kr.	O.	1110	1110	1110
	M.	1135	1135	1135
	T.	—	—	—
1 Eesti kroon	O.	—	—	—
	M.	—	—	—
	T.	100	100	100
100 Itaalia liiri	O.	1525	1525	1510
	M.	1565	1565	1550
	T.	—	—	—
100 Norra krooni	O.	7800	7825	7600
	M.	8000	8025	7800
	T.	—	—	—
100 Belgia franki	O.	1640	1640	1630
	M.	1680	1680	1670
	T.	—	—	—
100 Helveetsia fr.	O.	7200	7200	7200
	M.	7300	7300	7300
	T.	—	—	—
1 Tschervonets	O.	1900	1900	1900
	M.	1935	1935	1935
	T.	—	—	—
1 Austria shilling	O.	52,50	52,50	52,50
	M.	54,00	54,00	54,00
	T.	—	—	—
1000 Ungari kr.	O.	5,05	5,05	5,05
	M.	5,30	5,30	5,30
	T.	—	—	—